

WSP NORGE AS AVD TRONDHEIM
Postboks 185 Sentrum
0102 OSLO

Vår dato: 19.11.2018   **Vår referanse:** 201840379-10   **Vår saksbehandler:**
Deres dato: 26.09.2018   **Deres referanse:**   Vegard Hagerup

Trøndelag fylkeskommunes uttalelse til høring av planprogram for samlet campus - tilleggsutredninger i området Gløshaugen, Elgeseter og Øya.

Fylkesutvalget uttalte seg til planprogrammet 17.04.2018 (sak 120/18). Her støttet fylkesutvalget det som ligger i forslag til planprogram. Fylkesutvalget ga også noen føringer for den videre planleggingen:

«I den videre detaljplanleggingen bør det spesielt tas hensyn til verneverdiene ved utformingen av ny bebyggelse rundt Studentersamfundet og Statsarkivet. Sikten mellom Midtbyen og Hovedbygningen bør også bevares. Fylkeskommunen deltar gjerne i videre dialog for å finne gode løsninger, både for disse områdene og for en god kobling mellom Hesthagen og Gløshaugen-platået».

Det er nå gjort noen tilleggsutredninger for enkeltområder:

Grensen og Fængselstomta

Som det framgår av fylkesutvalgets vedtak, er det viktig å bevare siktlinjene mellom Midtbyen og Hovedbygningen. Det bør lages fotomontasjer som viser i hvilken grad de ulike alternativene for Øvre Grensen påvirker denne siktlinjen. Vi vil klart anbefale at mest mulig av dagens bebyggelse og målestokk på Øvre Grensen bevares. Dette fordi bebyggelsen har bevaringsverdi i seg selv og fordi den er såpass lav at den knapt vil berøre siktaksen. Slik er alternativ 2 klart å foretrekke for dette området. Alternativ 1 vil svekke det kulturhistoriske området på en uheldig måte, jevnfør Riksantikvarens innspill i vedlegg.

For Nedre Grensen er det gitt kun ett alternativ for utbygging. Denne tomten tåler bedre en tung bebyggelse, men det bør kartlegges mulige påvirkninger for siktlinjen mellom Gløshaugen, sentrum og Domkirken.

Fengselstomta tåler også en relativt tung bebyggelse, men det bør velges løsninger som tar godt hensyn til Vollan Gård, Statsarkivet og den fredede alléen langs Høyskolebakken. Vi viser her til Riksantikvarens vedlagte innspill.

Hesthagen/Vestskråningen

Vi ser absolutt behovet for en bedre forbindelse mellom Elgesetergate og høyskoleplatået, ikke minst ut fra prinsippet om universell utforming. Fylkeskommunen har tidligere akseptert bebyggelse på Hesthagen. Vi mener tomte kan gis en relativt høy utnyttelse, både ut fra nærhet til Metrobussen og samfunnsnyttene ved Campus-prosjektet. Likevel vil vi peke på at særlig alternativ 3 og muligens 4 fort kan virke for dominerende og snevre parken inn for mye. Hvis man går videre med disse alternativene, må det legges særlig vekt på visuelle analyser og en gjennomtenkt utforming.

Øvrige områder/temaer

Fylkeskommunen har ingen vesentlige merknader til de øvrige delområdene, men vil peke på at det settes av nok areal rundt Studentersamfundet for å gi en god betjening av metrobussen. Slik bør det ved eventuell bebyggelse av Eddaparken (trekantbygg) settes av nok areal til at området skal fungere som kollektivknutepunkt.

En eventuell gangbru mellom Drosjenes og Gløshaugplatået bør utformes på en måte som ikke bryter opp sammenhengen i parken/grøntområdene på en uheldig måte.

For den fredede høyskolealléen er det vesentlig at det settes av tilstrekkelig areal for å hindre skader på rotsoner og sikre gode forhold for vekst.

Utbygging av sørområdene bør ta tilstrekkelig hensyn til nærheten til den fredede Lerkendal gård. Hvis det skal bygges høyhus, bør det gis en grundig visuell analyse slik at det ikke legger seg i viktige siktakser.

Innspill fra Riksantikvaren

I vedlagte brev av 16.11.2018 adressert til Trøndelag fylkeskommune som regional kulturminnemyndighet har Riksantikvaren en del innspill til planen. Vi ber om at Riksantikvarens brev inngår som en del av den kulturminnefaglige uttalelsen til utredningene.

Både vi og Riksantikvaren er åpne for videre dialog i saken.

Med vennlig hilsen

Vigdis Espnes Landheim
seksjonsleder

Vegard Hagerup
rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Trøndelag fylkeskommune

Seksjon Plan

Vedlegg:

Riksantikvarens innspill til høring av planprogram for NTNU campusutvikling med
1054456_9_1

Kopimottakere:

FYLKESMANNEN I TRØNDELAG

RIKSANTIKVAREN

STATENS VEGVESEN REGION MIDT TRONDHEIM KONTORSTED

Fylkesutvalget (referatsak)

SAKSBEHANDLER
Kristian Alexander Svendsen
Aase Hogfeldt-Eskevik

INNVALGSTELEFON

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

VÅR REF.
17/01524-11

DERES REF.

DERES DATO

ARK. B - Bygninger

VÅR DATO
16.11.2018

GML 324 (Trondheim) Trondheim - ST

Trøndelag fylkeskommune
Fylkets hus
Postboks 2560
7735 Steinkjer

Riksantikvarens innspill til høring av planprogram for NTNU campusutvikling med tilleggsutredning i området Gløshaugen, Elgeseter og Øya, Trondheim kommune

Vi viser til høringsmateriale vedrørende 2. gangs høring av forslag til planprogram for utvikling av universitetsområdet NTNU campusutvikling med tilleggsutredning for områdene Gløshaugen, Elgeseter og Øya. Riksantikvaren har førstelinjeansvaret for det forskriftsfredete anlegget, som er fredet etter kulturminneloven §22a.

Riksantikvaren viser til tidligere uttalelser i møter 5.4.2018 og 18.10.2018 samt vår høringsuttalelse av 6.4.2018.

Riksantikvarens innspill er til de kulturminnene direktoratet har førstelinjeansvar; de forskriftsfredete kulturminnene, jf. kulturminneloven § 22a.

Nasjonale kulturhistoriske verdier som berøres av planprogrammet

Gløshaugen er et unikt og historiefortellende bygningsmiljø av svært høy arkitektonisk og kulturhistorisk verdi som representerer det ypperste av teknisk utdanningshistorie i Norge. Både hovedbygningen, alléen langs Høgskolevegen, samt parken i front av hovedbygningen er fredet etter kulturminneloven §§ 15 og 19. I tillegg er enkelte bygninger og deler av utearealet sør for hovedbygningen forskriftsfredet etter kulturminneloven § 22a.

I all hovedsak er det fredete anlegget tegnet av Bredo Greve og har et formalt og storslått preg. Hovedbygningen, i samspill med parkanlegget, danner en markant fasade mot byen og domkirken. Gjennom utforming og plassering har Gløshaugen stor verdi som landemerke i Trondheims bybilde. De øvrige fredete bygningene, som er formålsbygget til spesifikke tekniske disipliner, ligger i aksens bak og følger opp formspråket i hovedbygningen.

Parkanlegget har barokk-klassisistiske forbilder med sentral akse i Høgskoleveien. Aksen er markert med en dobbel allé. Det strukturerte parkanlegget foran hovedbygningen bygger opp om den monumentale nordfasaden og utgjør en viktig del i den arkitektoniske og miljømessige sammenhengen. Det er etter Riksantikvarens vurdering av stor betydning at dette samspillet mellom bygningen og omgivelsene opprettholdes.

Sør for Gløshaugen ligger Lerchendal gård. Anlegget er fredet som et bygnings-, arkitektur- og kulturhistorisk viktig eksempel på en lystgård, som da den ble etablert på 1770-tallet lå utenfor Trondheim by.

Generelt om tilleggsutredningen

Riksantikvaren uttalte seg i høringsuttalelsen av 6. 4. 2018 positiv til utvikling av universitetets sør-områder da dette muliggjør ivaretagelse av kulturhistoriske verdier i planområdene nord for Gløshaugen. Denne vurderingen står ved lag. Riksantikvaren ser imidlertid at enkelte av alternativene i tilleggsutredningen utfordrer nasjonale kulturminneverdier i nord-områdene. Dette gjelder for områdene 1a, Øvre Grenden, 1B, Nedre Grenden og 2, Fængselstomta. Riksantikvaren gjør oppmerksom på at det ved konflikt med kulturminneinteresser av nasjonal og vesentlig regional interesse vil kunne være aktuelt for kulturminneforvaltningen å reise innsigelse til planforslaget, jf. rundskriv T-2/16 *Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis*.

Til byggeområder som ligger ute til høring i planprogrammet uttaler Riksantikvaren seg til områder som påvirker det fredete universitetsanlegget ved en eventuell utbygging. Det vil si at områdene 3, Eddaparken, 4, Elgseter gate 16, og 7 og Lerchendal ikke kommenteres. Riksantikvaren vurderer at utviklingen av universitetet i sørområdet ikke vil påvirke Lerchendal gård negativt, av hva vi kan se av planene så langt.

Riksantikvaren er opptatt av at de fredete bygningene, alleen og parken på Gløshaugen ikke skal påvirkes negativt i forbindelse med Campusutviklingen. Riksantikvaren har derfor hele tiden vært tydelig på at hovedbygningens kontakt med domkirken og byen skal opprettholdes.

Område 1A, Øvre Grenden

Området ved Øvre Grenden skisseres med to alternativer, der alternativ 1 har større og høyere volumer enn alternativ 2.

Det er viktig at hovedbygningen får beholde sin posisjon og forbindelse med bylandskapet. Dette utfordres i svært stor grad med bygningsvolumer som skisseres i alternativ 1. Riksantikvaren kan ikke akseptere en utbygging av Øvre Grenden i tråd med alternativ 1. Alternativ 2 skisserer en mer skånsom utbygging som i større grad hensynstar eksisterende arkitektur, både i struktur og høyder. Riksantikvaren har ingen merknader til alternativ 2 på dette tidspunktet.

Område 1B, Nedre Grenden

Riksantikvaren vurderer at ny bebyggelse i Nedre Grenden, og spesielt de høyeste volumene mot nord, vil svekke siktlinjer og kontakten mellom Gløshaugen, domkirken og bysentrum. Videre vil tiltaket slette lesbarheten av den historiske gatestrukturen som fremdeles er der i dag. Kart fra 1885 viser at veien fra Gløshaugen fulgte dagens gangvei over Nedre Grenden og ned til Klostergata. I kart fra 1937 vises at Høyskoleveien er anlagt og går på sørsiden av Vollan gård ned til Elgeseter gate. Riksantikvaren vurderer det som uheldig at sporene fra landskapet før universitetet ble etablert, slettes ved å be bygge tomten i så stor grad som det skisseres.

Område 2, Fængselstomta

Det skisseres en kraftig utbygging som strekker seg over tre områder; Fængselstomta, Statsarkivet og Vollan gård. Begge alternativer i dette området innebærer å rive deler av Statsarkivet.

Riksantikvaren understreker at Statsarkivet har høy kulturhistorisk verdi plassert i verneklasse 2. Det følger av kongelig resolusjon om «Overordna føresegner om forvaltning av statlege kulturhistoriske eigedomar» at verneklasse 2 bør vernes etter plan- og bygningsloven. Ved reguleringsarbeid skal eiendommer i verneklasse 2 normalt reguleres til hensynssone c) etter § 11-8. Det skal også gis bestemmelser etter § 12-7.

Når det foreslås å rive bygninger innlemmet i verneklasse 2 skal Riksantikvaren foreta ny verne vurdering der spørsmål om fredning må avklares.

Riksantikvaren er uansett svært kritisk til å rive deler av Statsarkivet og anbefaler at det ses på løsninger som innebærer transformasjon og eventuell utvidelse av eksisterende bygningsmasse.

Statsarkivet og Vollan gård er to særegne bygninger med lang historie og sentrale roller i området. Riksantikvaren vurderer at det vil være et bedre grep å bebygge tomtene hver for seg, i stedet for å knytte området sammen med ett stort bygningsvolum. På den måten kan eksisterende bygningsstruktur og bebyggelsesmønster utvikles på en måte som opprettholder karakteren i området.

Den fredete Høyskolealleen

Det er svært viktig at vekstvilkårene for trærne i den fredete Høyskolealleen ikke svekkes. Dette gjelder både sikring av eksisterende trær i en eventuell anleggsperiode, og ikke minst at det settes av tilstrekkelig areal for god vekst og utvikling av trærne på sikt. Selv om fredningen ikke omfatter mer enn en sone på 2 m ut fra alleen på nordsiden av Høyskoleveien, vil det være nødvendig å sikre et større areal mot inngrep for å unngå at trærnes rotsoner blir berørt og trærnes vekstvilkår redusert.

Riksantikvaren er kjent med at mange av trærne er skadet, og at det i nær fremtid kan bli nødvendig å gjenplante hele eller deler av alleen. I sammenheng med dette er det viktig å påpeke at alleen opprinnelig har doble trerekker på begge sider, fra hovedbygningen og ned til og med fengselstomta. Formålet med fredningen av alleen er å bevare den som sammenhengende trerekker. For å sikre dette er det nødvendig at det ved en gjenplanting etableres trær i alle opprinnelige punkter. Det må derfor settes av plass til en framtidig gjenplanting i de aktuelle områdene.

Gangforbindelse mellom byggeområder og Høyskoleparken

Område 5, Drosjenes og område 6, Hesthagen skisserer begge en gangforbindelse mellom nye byggevolumer og Høyskoleparken.

Riksantikvaren mener det er viktig at bygninger og anlegg med kulturhistorisk verdi gjøres tilgjengelig for alle. Dette gjelder spesielt universitetsanlegg som brukes og besøkes av mange.

Riksantikvaren ser store fordeler med en universelt utformet forbindelse mellom nye bygg i Hesthagen og Gløshaugenplatået. Dette er store anlegg som knyttes sammen med løsningen som skisseres i de ulike alternativene.

Riksantikvaren er derimot kritisk til den foreslåtte gangbroen mellom Drosjenes-området og den fredete høyskoleparken. Drosjenesområdet er forholdsvis lite, og Riksantikvaren vurderer derfor at gevinsten knyttet til tilgjengelighet er liten, sett i sammenheng med hva inngrepet innebærer, både strukturelt og visuelt i den fredete parken.

Riksantikvaren ber om at kulturminneinteressene tillegges stor vekt i det videre arbeidet med campus-utviklingen og at den gode dialogen med kulturminneforvaltningen opprettholdes.

Vennlig hilsen

Kristine Johansen (e.f.)
Seksjonssjef

Kristian Alexander Svendsen
rådgiver

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift